СВОБОДА

Учѣте ся брати мои, думайте читайте
И чужому научайтесь — Свого не цурайтесь.
„Въ своей хатѣ своя правда и сила и воля“
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ

Число 3 — ДЖЕРСІ СІТІ. Н. Д. 15. Октоврія 1893. — ГОДЪ І

ПОЗНАЙМО СЯ.

Въ нашômъ рôднômъ краю не булобъ для Русинôвъ такой бѣди, такой нужды, яка днесь межи нашимъ нещасн[ымъ] народомъ пануе, сли бы мы, дѣти одной матери булибъ пôзнали оденъ другого лучше и докладнѣйше. Мы бы днесь инакше мали поважаніе и наша народна честь булабъ признана правительствомъ и оно раховалобы ся зъ нами слибъ мы були до днесь тримались руской пословицѣ старой якъ свѣтъ „Русине пôзнай себе, буде съ тебе“ Но якась на наше нещасьє, невидима заклята сила отпыхае насъ оденъ одъ другого, заслѣпляе очи и мы працюючи на народной нывѣ, не идемъ дорогою, котра веде до одной цѣли, до общого блага народного, только кождый иде манôвцями веденый личнымъ интересомъ.

Выразъ „Соединеними силами“ — есть для насъ не зрозумѣлый, непонятный, въ хиньской написаный мовѣ и для того у насъ робилось и робитъ ся противно.

Мы дѣлимъ ся дробимъ ся на партіи; за дурницю сваримо ся и сами незнаючи чого властиво имъ не достае, або чого хочемо нашою партіею доняти, словомъ — вавилоньсое у насъ обновилось столотвореніе. Сего ради наши политични недруги видячи якъ мы въ власной хатѣ сваримося, ганьбимо ся, за чубы водимося, покиваютъ главами своими и съ насъ смѣютъся. У насъ н а ц і о н а л ь н а я жизнь поступае кромъ раковъ: все въ задъ. Наколи при схилку девятнайцятого столѣтія повинни добитись лучшого становища въ краю и въ державѣ, щось доброго полезного прідбати для Руси, мы на противъ трацимо и стратилисьмо тое, що перши борцѣ народни тяжкими трудами и молами выклопотали у стôпъ трону монаршого.

У насъ нѣтъ согласія, у насъ нѣтъ певной означеной общой цѣли народной роботи, у насъ нѣтъ самопôзнанія. На ганьбу та на встидъ мы не знаемъ якъ маемъ ся називати.

Прычина всему тому есть та, що мы нехочемо пôзнати себе самихъ, не хочемо совокупити своихъ силъ въ едно, не хочемо нести нашу працю до одного народного улія, только кождій въ свою побôчну комôрчину або по найбôльшой части въ чуже спорохнѣле дупло.

У насъ всѣ справы народни варятъ ся въ одномъ горчку. Справа народна, економѣчна релѣгійна, языкова ортографична, суть такъ разомъ помѣшани, запутани, заколочени же ні мудрѣйшіи чоловѣкъ якъ бы все тое хотѣвъ розôбрати стративъ бы розумъ. По одной сторонѣ видишь голій нужденный народъ безъ куска хлѣба объсмѣяный, поруганый, позбутый своихъ правъ Богомъ и прыродою ему даныхъ; Съ другой стороны стоятъ провѣдники того народа громадою и вѣчно сварать ся: Той за рогатойъ або ъ давбы свою маму зарѣзати, другій нерозважный откидуе и вставляе свои героглифи на мѣсце первого. Тамтой кричитъ що спасеніе Руси въ рукахъ іезуитôвъ другій замѣшавши ся перечитъ и каже що въ православію. Другій витягнувши мишами ведоѣлій папѣръ твердитъ що Русь тогда буде щаслива якъ опять влѣзе въ польское ярмо.

Шкода такого ученого професора, шкода его довголѣтной працѣ надъ исторіею Руси, шкода недоспаныхъ ночей а наконецъ прити до такой нерозважной конклюзіи и однимъ почеркомъ пера пôдписати декретъ на все сожиженіе и на польскій олтаръ статись офѣрнымъ тельцемъ.

Третій каже що спасеніе Руси основуесь на заплиснѣлихъ мохомъ порослихъ вѣрнихъ рутенцяхъ. Четвертій горлае съ всей сили що Русь може ущесливити только нова политика св. Юра.

Народъ придивляючись всему тому, проклинае съ тиха и каже: Тогда Русь буде щаслива якъ вы всѣ проводарѣ опинитесь въ Кулперковѣ а людъ самъ зачне про себе дбати.

Таке то дѣесь въ старômъ краю межи Русинами де не хочутъ себе пôзнати и спôлними силами взятись до народной працѣ, щобъ пôднести рускій народъ въ предѣлахъ Австріи съ того пониженія, въ якômъ днесь знаходитъ ся.

Тая народна вада тая хороба и зараза перенеслась и за океанъ и розгостилась межи американьскими русинами .

Якъ въ старômъ краю дѣлятъ ся и дроблятъ ся на розмайти партіи, такъ и ту въ Америцѣ посѣявъ чортъ куколь незгоды, вражди роздвою межи нами.

Русинъ съ тамтой стороны зеленихъ Карпатъ зве Русина галичанина полякомъ и его мову польскою. Русинъ же съ галицкой стороны называе русина съ угорской части: унгаромъ

Тое все походитъ съ глупоти, съ незнанія исторіи руской.

Руска земля есть широка и далека. Русинôвъ не рахуютъ на сотки тисячи, но на миліоны.

Для того у насъ Русини мешкаютъ по сей и по той сторонѣ Карпатъ.

Мы есьмо дѣти одной матери, одна кровъ пливе въ нашихъ жилахъ одна мова одна пѣсня, одни звичаѣ и обычаи, одна вѣр[а, од]на церковъ одно и тое [illegible] богослуженіе.

Отже мы анѣ [illegible] анѣ унгары, только правдиви Русини. Протое не повинно у насъ бути жадной вражби и мы не повинни дивити ся одинъ на другого мовъ на пса, але должни пôзнатися и любитися якъ рôдни братя.

За чортовою намовою подѣлено насъ туть въ Америцѣ: на Greek Cath. на Greek и roman Cath. на унѣятôвъ на кривославныхъ на лѣвославныхъ, на православныхъ на руснакôвъ и на унгарôвъ. Черезъ той дурный и злобный подѣлъ мы оденъ другого не можемо пôзнати и сваримося сами собѣ кривду робимо.

Той паскудный роздѣлъ зробили меже нашим народомъ тіи, котри мали обовязокъ и тяжкій обовязокъ народъ на добру дорогу провадити — зганяти докупы и дбати о его добро такъ моральне якъ и материяльне.

Но они заслѣплени блескомъ всемогучого доляра збаламутили народъ щобъ въ коломутной въ не истой водѣ скорше могли ловити рыбу — то есть: скорше збогатѣти ся кровавимъ тяжко запрацюванымъ центомъ бѣдного руского робѣтника

Русины!

Возмѣть собѣ се добре до головы запамятайте собѣ и другѣмъ скажитъ що мы не Греки, но Русины зъ дѣда прадѣда. Греки то цѣлкомъ инши народъ одъ руского. Греки маютъ свôй власный край, свого короля свое войско, свою мову: а обрядъ ихъ мы приняли отъ нихъ, но не на греческôй мовѣ, только на старо рускôй и черезъ то насъ ще немаютъ дуракѣ называти греками, але мы зовемъ ся Русинми.

Слибъ якій ученый американецъ спытавъ ся одного съ насъ: якой мы народности, а доставъ одповѣдъ що мы Greek Cath. насмѣявбы ся и плюнувъ бы въ очи. бо такой народности не ма на свѣтѣ.

Дальше мы не унгаре анѣ руснаки — Мы Русини.

Прозвище „руснакъ“ походитъ отъ нашихъ ворогôвъ, котри насъ прозиваютъ съ погордою руснаками.

Такому наплюй въ очи и скажи що ты не руснакъ, але русинъ, сынъ славного на цѣлій свѣтъ руского народа, передъ котрымъ саме пекло съ его чортами боитъ ся и трепещитъ. Протое вонъ розмайтими назвами, най только останесь одна, „Мы русини“ Уніятъ чи православный лучимъ ся въ одно. Вѣра се рѣчь совѣсти и не можна силувати нѣкого щобъ бувъ такимъ або такимъ.

Лучимъ ся въ одну громаду и пôзнаймо себе а тогда зробимъ собѣ почестне мѣсце межи другими народами проживаючими туть въ Америцѣ. Познаймося, братаймося всяки дурни назвы на бôкъ. Маймо на оку только одну рѣчь спасти свою душу на тамтômъ свѣтѣ, а полѣпшити нашу щербату долю на сей вôльной американьской земли.

Въ якій способъ мы Русини туть въ Америцѣ можемо себе пôзнати и такъ о свое добро дбати, о тômъ договоримо въ слѣдуючômъ числѣ — се буде луже важне.

Незабуваймо дороги братя святи слова нашого безсмертного Тараса апостола и мученика за свободу руского народа, котрый черезъ цѣле свое многострадальное житіе будивъ Русинôвъ до нового житія волѣ и правди, до самопôзнанія и до братней любови. Запишѣмъ собѣ въ нашой памяти Его незабутни слова:

Обнимѣте жъ брати мои,
Найменшого брата,—
Нехай Мати усмѣхнеть ся
Заплакана мати;
И свѣтъ ясный не вечерни
Тихенько засяе. . . .
Обнимѣтъ ся брати мои,
Молю Васъ, благаю!

SWOBODA
(LIBERTY.)

The only Russian political paper in this Country and has a large circulation trough the United States and is an invaluable advertising medium.

Предплата рôчна 1.50
До старого краю..........2.00
Всѣ дописи и грошѣ просимъ висилати пôдъ адресою:
To "Svoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Наша газета выходитъ два рази на мѣсяць. 1 го и 15го.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Въ справѣ нашихъ рускихъ семинарiи

дальше

Правдива прычина, задля котрой розвязано семинаръ въ Вѣдни а во Львовѣ генеральну семинарiю есть та, щобъ рускiй нарôдъ не малъ мудрыхъ и народолюбивыхъ священникôвъ, тôлько давнѣйшихъ глупихъ луцакôвъ, або холмчакôвъ, котры тôлько знали откалатати заледво Службу Божу и знали тôлько одно евангелiе написане польскими буквами. „Въ началѣ бѣ Слово' Тое евангелiе читали и на великдень, въ велику пятницю, за всякое прошенiе и за усопшихъ.

Зъ Вѣдня выходили священники мудрiи, повни руского духа и любви ко своему народови; Мужѣ свѣтли науки и знанiя, доктори святого богословiя, писателѣ, гисторики, фiлологи, котрѣ осѣвши на родинѣ просвѣщали народъ и ставали на шiю шовинистичной польской гидрѣ; всѣ кривди руского народа списували на нѣмецкôмъ языцѣ и засилали до Вѣдня откуду и помощъ була наша.

Се було солею въ очахъ завзятихъ ворогôвъ руского народа — онѣ постаралисѣ знищити и дõпяли своей злобной цѣли.

Руска генеральна семинарiя во Львовѣ мовъ тая квока, що пôдъ своими крилами огрѣвае, крѣпляе своихъ маленькихъ, такъ и она крѣпила оживляла рускихъ молодцѣвъ посвятившихъ ся священическому званiю со всѣхъ сторôнъ Галичины.

Тамъ вѣявъ одинъ рускiй духъ, тамъ оденъ отъ другого наберавъ одваги боротись за руску справу, тамъ оденъ другому шептавъ до уха що однакова доля чекае всѣхъ терпѣти за рускiй нарôдъ.

Тамъ була перша школа де училися великой правди: повстати за покривдженымъ.

Сли ректоратъ сатрапъ невинно укаравъ одного и середъ зимы вигнавъ бѣдного на снѣгъ щобъ съ голоду и холоду марно погибавъ, тогда всѣ повстали за одного и правда була по ихъ сторонѣ. Тая честнота була глубоко закорѣнена въ серцю кождого питомця львôвской генеральной семинарiи и кождiй будучи на становищу не давъ кривди творити бѣднѣйшому, т,е. свому народови.

Се не подобалось врагамъ и они раздѣлили семинаръ на дiоцезальни свинарiи.

Колись руски питомцѣ съ угорской Руси образовались въ семинарiи въ Вѣдни и були проповѣдниками, апостолами рускости на мадярской сторонѣ. Мадяри скасовали и бôльше не посилали до Вѣдня бо се було школдливе для мадяризацiи; теперъ о тôмъ полапались и поляки и скасовали вѣденьску руску семинарiю яко шкодливу для полонизацiи. Слибъ то зробилось чехамъ они запротестовалибъ, але се зроблено русинамъ и они мовчатъ яко агнецъ на заколенiе!

Страшне откритiе.

Въ однôмъ селѣ, котре зве ся Бискупицѣ коло Варадина въ Кроацiи. въ тихъ остатнихъ днях тамтейша полицiя выкрыла въ однôмъ домѣ страшне злочиньство. До того дому сходилися жебраки и злапаныхъ дѣтей мучили страшно: ломили имъ рукы и ногы выбирали очи и такъ посилали до великихъ мѣстъ по жебраню а за жебрани грошѣ тими нещасливыми брали собѣ. Наколи полицiя впала до сего дому до той вучернѣ невинныхъ дѣточокъ знайшла много старихъ дѣдуганôвъ безъ серця и ихъ инструмента, котрихъ употребляли до злобной [illegible] надъ [illegible] тамъ [illegible] Пят[illegible] 12 лѣтъ [illegible] динъ хло[illegible] страшн[illegible] ной земли. [illegible] мали поломан[illegible] ный спосôбъ рук[illegible] ноги а третой виняли живцемъ очи, четверта була покрита ранами по цѣлôмъ тѣлѣ. Хлопчина бувъ переломаный на двое стисненый двома дошками такъ, що немôгъ уже бôльше пôднестись и стати на ноги. Що за потворы тiи дѣды розбôйники!

Дайже дѣдови цента - а чорта зъ зуби не ласка?

Якъ уже вѣдомо нашимъ читателямъ въ будущôмъ року т. е. 1894 зостане открыта краєва выстава во Львовѣ.

Тая выстава, сказавши правду, не буде краєва, але тôлько выстава чисто польска. Поляки зо всѣхъ сторôнъ свѣта зашлютъ на показъ свои штуки. Въ Америцѣ поляки завязали такiй комитетъ, котрый занимаєсь збиранѣемъ предметôвъ полскихъ промисловцѣвъ, малярôвъ газетяровъ и т. д. и все пôслютъ до Львова яко доказъ польского житя польской идеi, польского розвитку и дѣятельности. Наши русини, не всѣ, тôлько одна частина, постаралась о рускiй павилонъ де будутъ помѣщени твори руского промисла и выроби нашого народа въ орнаментицѣ въ рѣзбярствѣ и т. д. Седуженерозважно приоздобляти чужу хату власною працею и трудомъ. Поляки дôстанутъ похвалу а русини що? — тô ... но о семъ пôзнѣйше:

Велика радôсть,
„Во исходѣ iзраиля съ Галичини"

Бѣдна моя головонько съ вôтки ту почати тай якъ змалювати тую радôсть, котра обгорнула мою душу на вѣсть що жиди хочуть опустити разъ на завсе нашъ край нашу Галичину, съ котрой уже виссали остатни жизненни соки.

Хотѣвбы я перекинутись въ голодного поету тай вшкварити на путную пѣснь.

Но щожъ моя росхрѣстана муза була вчера у Зевиса на [illegible] нахъ та такъ спилас[illegible] та въ той лимп[illegible] чмѣ, [illegible] о со[illegible] буля [illegible] ну [illegible] Дн[illegible] его року, всѣ жиди съ Галичины, котрихъ есть 800.000 крôмъ жиденятъ и жидивокъ вислали своихъ делегатôвъ до Тернополя, де власне отбулося велике жидовске вѣче.

Ва тôмъ собранiю ухвалили всѣ одноголосно щобъ жиди зачали выходити поволи до Палестины бо въ Галичинѣ уже нема що робити жидамъ.

Старый отче Авраame
Най то буде межи нами,
Не кажи нѣкому,
Навѣть Петру святому
О що мы тя просимъ
И въ секретѣ Ти заносимъ
Нашое моленiе,
Нашое прошенiе,
Нашое благанiе,
Нашое поданiе:
Возьми Ты въ свою опѣку
Тую паршиву публику.
Возьми всѣхъ пейсатихъ
Богомъ и Тобовъ проклятихъ,
Поведи ихъ въ Палестину—
На твою давну родину.
Скажи що Палестина
То ихъ власна краина:
Де тече молоко и медъ,
Десь жидôвъ нѣкто не мретъ
Но вѣчно весело жiютъ
Руского хлопа и тамъ знайдутъ.
Тогда скорше заберутся,
На твôй голосъ одôзвутся,
За тобою повандруютъ
Якъ отъ тебе се учуютъ.
При исходѣ мы каждому,
Старому и молодому.
Дамо печеную гусь—
Тôлько освободи русь!
Старый отче Авраame!
Най то буде меже нами:
Некажи отже нѣкому,
Тôлько Мойсееви одному,
Бо онъ уже съ давна знае
Чимъ жидъ пахне, чимъ воняе.

Пôйшли заробляти на хлѣбъ тай недочекались г[illegible] ѣсти.

На Уграхъ сего року, [illegible] мы уже писали въ перед[illegible] числахъ нашой газет[illegible] були страшни зливи де [illegible] забрала все съ поля [illegible] топила села и много [illegible] марно погинуло, [illegible] нашими людьми, к[illegible] були тогда на жни[illegible] на венгерской стор[illegible] потопились слѣдуючi особи:

Съ села [illegible] затопивъ ся Иван[illegible] ндско вразъ съ жено[illegible] одозiй Швецъ такожъ съ женою и паробокъ [illegible] Яципшакъ.

[illegible] динѣ згинуло трохъ, а именно:

[illegible] дентiй Спякъ, Ананiй Спякъ и Ананiй Галушка.

Кто сему причина? – нужда.

Вѣчна имъ память.

ВСЯЧИНА.

Днесь уже скорше можна злапати злодѣя якъ колись. Давно абы тôлько пôйшовъ въ лѣсъ то вже пропавъ, а нынѣ йди на край свѣта та таки й тамъ злодѣя пôймаютъ. Днесь полицiя уже мудрѣйша и оборотна въ своимъ заводѣ, але и злодѣи зробили великiй поступъ въ своимъ ремеслѣ.

Полицiя хитра, но злодѣи ще хитрѣйши и берутъ ся на всяки способи красти де полицiи трудне и по довгôмъ часѣ знайти нôчныхъ бiзнесистôвъ,

Ото послухайте:

Въ мѣстѣ Кокомо Jnd. выкрила полицiя велику шайку злодѣивъ, котрой була провôдникомъ 20 лѣтна дѣвчина именемъ Вiола Дитригъ. Она выходила на свою роботу злодѣйску вечерами; а коли увидѣла якого богатого мущину заразъ падала на землю и замлѣвала. Преходящiй видячи хорошо убрану дѣвчину, спѣшивъ на помощъ и отпроваджувавъ до дому. Она вела такого по темныхъ улицяхъ де ей товариши уже чекали и такого обрабовали до сорочки. Въ такiй спосôбъ обрабовала она съ своею шайкою людей на 50.000 [illegible]

Ото [illegible]!

Славный [illegible] икъ.

Капитанъ [illegible] онъ пустився пере[illegible] и широкiй [illegible] тлянти[illegible] океанъ на не[illegible] личкô[illegible] човнѣ и водою [illegible] статися до Берлина. Щ[illegible] ва [illegible] рога поюрителю морскихъ балванôвъ.

Пенсiя Президента.

[illegible] Ш. выноситъ рôчно 50.000 дол. Крôмъ эго получае получае пособя на удержане дому и прочихъ потребъ.

Першiй разъ отколи открыто Америку заголосили тутейши американьскiй газеты що дуже бôльше людей выходитъ съ Америки якъ до Америки.

Въ тихъ днях згинувъ въ криминалѣ въ Порто Алегре оденъ великiй злочинця що називавъ ся Джанъ Рамосъ. Онъ зôставъ засудженый на дожизненую тюрму. Но перепересидѣвъ 30 рокôвъ и умеръ. Онъ бувъ рѣзникомъ и съ людского мяса выроблявъ ковбасы шинки и сальцесони. Сей сынъ пекла забивъ тайнимъ способомъ въ своимъ сторѣ 16 особъ и съ ихъ тѣ-

ла выраблявъ ковбаси... Що за потвора!

ВѢСТИ АМЕРИКАНСКІЙ

Сенатъ взявъ ся теперъ всѣма силами до працѣ щобъ полѣпшити долю робôтниковъ, котри сотками голодни ходятъ по улицяхъ.

Тутъ съ великимъ торжествомъ обходили вôльни сыны Америки память столѣтной рочницѣ заложиня угольного каменя подъ будôвлю сенаторского гмаху черезъ Георгія Вашингтона отця отчины.

Въ Чикаго одбувъ ся всемирный релѣгійный конгресъ, де були претставителѣ всѣхъ вѣросповѣданій; рабины, кетолики, православни, турки, протестанти, хѣньчики и японьчики, Кто кого навернувъ пытай ся вѣтра въ полю.

Губернаторъ Фловеръ штату New York, заказавъ польскимъ войсковимъ товариствамъ носити зброю.
Причина такого заказу булавѣсть, що тіи товариства хотѣли въ ночи вдертися до Росіи черезъ Аласку и по... москалѣвъ.
С... ... полоньском ...

Въ А... ...евязалось товариство American Protective Association котрого метою ... ...и силами ... выкоренити съ Америки ... католицизмъ. Въ двохъ р...ахъ ... чи... 1.000.000 членовъ ... межи котрими находять ся 1.200 свяще...никовъ ... го вѣроисповѣданія.
Нашою засадою и цѣлею, кажесь въ програмѣ: естъ опертись папству голосами при выборахъ а сли треба то и кулями „with ballots and if need wih bullets."

Наколи громадка людей мужчинъ, кобѣтъ и дѣтей належачихъ до. Salvation Armp йшла собѣ по улицѣ спѣваючи на Маріонъ ...ersey City зôстали побити камѣніемъ отъ фанатыковъ. Изнаходять ся таки нерозважни що платятъ и посилають місіонерôвъ до Хинъ до Африки щобъ просвѣщати дикихъ. Чи неглучшебъ було заплатити кводра щобъ ... ...вести до цивилизаціи тему ... голоту по Американскихъ мѣстахъ.

Отецъ духовный Едвръ коркоранъ умираючи зостави въ 5000 дол половину на костелъ а половину"" молоденькой служницѣ.

ВЕСЕЛА ХВИЛЯ.

Въ судѣ.

Судія до обжалованого.
— скажи зъ якой причины допуствивъ са ты такой зброднѣ пôдложити бомбу пôдъ тренъ де соткій людей булобъ утратило житіе?
— обжалованй: въ тôмъ тренѣ ѣхала моя теща.

Одному дуракови дали крестъ заслуги цѣлкомъ задурно. Онъ иде до церкви и клякае предъ Распятіемъ и каже: Христе Спасителю дивися що зъ нами зробили: Менѣ и Тобѣ надали крестъ накотрый мы не заслужыли.

При екзаминѣ ученикъ загакуесь и нарештѣ мовчить. Учитель пытаесь го може питаніе робить му трудность.
Питане байка, але одповѣдь, мене проклята мучитъ.

Чому Колюмба, котрый открывъ Америку ажъ по смерти, по 400 лѣтахъ такъ всюда величають? — Бо за житія забувъ датись оголо... ...

Чому жиди съ нашихъ горъ не ѣдуть до Америки?
— Бо люде сами привезутъ имъ грошѣ съ Америки ажъ до коршми.

Надпись на надгробномъ камени пияка:

„Здѣ спочивае
Проць Мазниця,
Иже бѣ въ жызни
Велій пияниця,
Однажди въ коршмѣ
...е ся впивъ
И тамо пôдъ столомъ,
Ду... лишивъ,
Даже во гробѣ Мазниця
Упокоенія не мае
Вертится ся въ трумнѣ
Горѣвки шукае"

Сія начертавъ дякъ
...гласовичъ.

Памятливый рекрутъ Никрофъ...

— Ну та слухайже дуракъ!— скажи менѣ, чтобы ты здѣлалъ когда бы ты генерала твоего въ полю встрѣтилъ?
— Чтоже я не знаю Ваше благородіе!
— Послишъ ты дурный! ты спрезентировалъ бы ружію отдалъ честь и пошолъ свою дорсгу.
— Да! да! спрезентировалбы ружіе и пошолъ ... дорогу.
— Хорошо ... скажи ты мнѣ, что ... ... когда бы ты ... ...свиню встрѣтилъ?
— Ну, я ... ...ровалбы ружіе, отдалъ ...
— Что свою ... бы отдалъ честь ... кому?
Да подумай ... ...а! тыбы не смотрѣлъ на ... ...ю и пошôлъ свою сторону.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТЫЧНЫЙ.

Теперъ въ Европѣ нема обавы на вôйну але кожда держава съ великимъ запаломъ мордуе свое войско трудными осѣнными маневрами. Недавно скôньчились великіи маневри въ Нѣмеччинѣ а въ Франціи росночались. Съ того видно що неконьче заносить ся на Европейской миръ але скорше на вôйну. Найбôльши маневри якихъ никто непамятавъ, отбулися сего року на Угорщинѣ ко. ло мѣста Гунесъ и Могачъ. Войска було 142.000 мужа съ 264 канонами, котре було подѣлене на армію пôвнôчну и полудневу.
Найлучше съ всѣхъ справилась кôнниця, котру нѣмецкій цѣсаръ Вильгельмъ втоій не мôгъ нахвалитись и дуже часто стискаючи руку цѣсарь австрійского ... ... вдалу кавалерію.

Коли Найяснѣйшій монарха Францъ Іосифъ ѣхавъ особнымъ потягомъ на маневри до Гінесъ, кôлька румуньскихъ малконтентôвъ хотѣли збити тренъ съ власной дороги и на одномъ скрутѣ повитягали шины такъ, слибъ бувъ надъѣхавъ тренъ тогда всѣбъ були забились на мѣсци, але Богъ недопустивъ бо спостерегли небеспеченьство и затримано тренъ.

Австрія. мае много клопоту съ одной стороны отъ молодо-чехôвъ, съ другой стороны отъ анархистôвъ.
Въ Вѣдни пару дней тому назадъ, напала тамтейша полиція на громаду анархистôвъ и арештовала 13 охъ съ нихъ. Въ ихъ дому знайшли богато бомбъ.
Молодо-чехи неперестаютъ воювати дальше противъ нѣмцѣвъ. Они ... ...тають ся щобъ на ... ...цяхъ по ... че... ...о були ... ...ко въ че... ... чехôвъ про... ...ила до того що де подибають австрійского орла, сей часъ го одривають и крушатъ на кавалки. Чехи домагаються щобъ надписи улицъ були тôлько по чески а мы Русини смиренни раби просимо щобъ въ рускôмъ краю Галичинѣ були также надписи въ рускôмъ языцѣ побôчъ польского, тай того намъ не хотятъ позволити. Се дуже несправедливо и крывда вопѣюща до неба но щожъ сему прычина наше слабодушіе.

АМЕРИКАНЬСКА РУСЬ.

На дняхъ получила наша Редакція дуже красное руское письмо пересякнене письмо, котре туть подаемо дословно:

Beacon Falls 22.9. 1893.

Слава Іисусу Христу!

Получивши первій нумеръ „Свободи" котру намъ Іосифъ Вархоликъ доручивъ, витаемо и принимаемо ю щыро, яко давно очѣковану нашу просвѣтительку понеже познаваме зъ первихъ ей основнихъ рядкôвъ що она хоче нашъ руский народъ съ твердого сну туть въ Америцѣ пробудити и ко просвѣщенію и благоразумію привести. Прошу панъ отця Грушку абы ... ...ся осмѣлаю просити ихъ абы засилали возлюбленну „Свободу"

Съ почтеніемъ оставамъ щырымъ русиномъ

Стефанъ Гомикъ.

Сей листь дуже насъ урадовавъ бо пôзнали мы съ него що нашъ чоловѣкъ туть въ Америцѣ самъ приходить до того переконаня жему треба руской и то правдивой руской газети, котру онъ самъ оцѣнитъ и сли отповѣдае его потребамъ и его задушевнымъ бажанямъ. онъ самъ о такую проситъ.
Дай Боже щобъ такихъ Стефанôвъ було бôльше въ Америцѣ, а тогда мыбъ инакше стояли и не таке значино мали помежи другихъ народностей якъ нынѣ.

Родимцѣ!

Сли кто хоче записати собѣ яки руски книжки изъ старого краю, няй просто пише до насъ а мы ему охотно послужимо.
Много людей посилало по книжки або до Дымета або до Общества имени „Качковского и не були задоволени съ того. Задачи той прычина що тамъ отриманимъ наперед грошемъ рос... ...джали по своей воли и ... сылали що имъ ся хотѣ... Се несправедливо и мы ... резъ тое перестерѣ... щобъ до нихъ впростъ ... носитися, но тôлько до ... бо есьмо въ силѣ стати ... правдою.

Редак...

Джерсей Сіти.
Дня 23. м. м. умерла Мари... дочка Павла Чухы...

†

Дня 27. заснувъ въ Бозѣ Стефанъ Салей сынъ Діонизія Салея

Вѣчна имъ память.
Всѣмъ прибувшимъ на остатну услугу, дякуемо сердечно.

Ящикъ редакцiйный.

На дняхъ отримала наша Редакція много дописей, де межи ними була така съ слѣдуючимъ вопросомъ. -
„Чи наша газета єсть партійного и чи она єсть органомъ ... ... якого сторонництва." На се отвѣчаемо такъ:
Наша газете не єсть нѣякимъ органомъ якойсь партіи але єсть собѣ независимою совсемъ газетою и ей цѣлью єсть рубати правду въ очи кождому. Мы знаемо якій тяжкій обовязокъ взяли мы на себе и будемо поки силъ стане працювати на полю народнôмъ для общого блага всѣхъ Русинôвъ, котріи живутъ на свѣтѣ. Кривда руского народа въ старôмъ краю незатертими начертана буквами въ нашой памяти; доля и бѣда Руского робôтника тутъ лежитъ намъ на серцю. Отъ наше поле до попису а не дурни партійни сварнѣ — наша помôчь — Богъ и добри люде.

Дальши числа „Свободи" висыламъ тôлько абонентамъ.

Кто хоче мати на свой вопросъ вôдповѣдь, мае залучити два центову марку въ листѣ до Редакціи.

Газети, котримъ нашу посылаемъ, просимъ посылати намъ въ замѣнъ.

КОВАЛЬ и ЧОРТЪ

Паниско радъ нерадь мусѣвъ вошкандыбати до кузнѣ. Въ томъ часѣ коваль вернувши домѣвъ, пойшовъ и онъ до кузнѣ. Зеркнувши очима на всѣ стороны за своимъ челядникомъ, а зъ того и слѣдъ щезъ. Шукавъ, глядавъ, кликавъ, доведовав ся по всѣхъ усюдахъ —дарма челядника якъ небуло такъ и нема пропавъ на вѣки.

Коваль погодивъ ся съ своею судьбою, ставъ самъ до роботы. Якъ разъ вме тогдѣ товкъ якесь желѣзо на ковадлѣ, коли до кузнѣ вőйшовъ засапаный старый паниско и ставъ до него говорити: — Здѣлай мене молодимъ! такъ, почавъ панъ до коваля — Чи ясному панови въ головѣ покрутилось або може цѣлкомъ зъ зрозумомъ випращались! якъ я можу васъ здѣлати молодымъ? Ехъ! не жартуй ты и добре потрафишь- — На всѣхъ Святыхъ заклинаюсь що я сего незнаю зробити. —Брешешъ сучій сыну! Коли ты потрафивъ зъ моей старой зробити молоду, та и мою переднюю молодость можешъ вернути, бо я иможу зъ моею молодою женою дальше жити. — Що говорите пане, я вашой жены навѣтъ невидѣвъ. — Твой челядникъ ю видѣвъ а то есть все одно. Сли онъ зналъ спосőбъ здѣлати тую метаморфозу тую пермѣну: Тимъ больше ты яко старый майстеръ мусишъ надобре сю штуку зробити. Не трать часу но чимъ скорше берись до дѣла, бо сли маешъ ся вагати я тебе тяженько скараю. Березовыми розгами велю сѣчи твое грѣшне тѣло. Тогда бѣдный коваль бувъ принужденный перетворити старого дѣда на молодого.

Закликавъ на бокъ панського фѣрмана и спитавъ що и якъ его челядникъ здѣлавъ съ грубою, старою панею; потомъ подумавъ самъ собѣ:

—Най буде и такъ! и я се таке зроблю — буде добре заробло пару рублей, буде зле, все менѣ одно. Тогда закасавши рукави, взявся до роботи. Роздягъ старого пана и взявши за ноги — кинувъ въ пецъ и почавъ дути мѣхъ: Коли уже панисько ставъ ся попеломъ, тогда коваль позбиравъ кавальчики костей и кинувъ ихъ въ молоко до балiи, тай ожидавъ, коли панъ встане молодимъ. Чекавъ годину, двѣ, три — на дармо—панъ невстае. Заглядае до балiи, а тамъ тőльки кости перемѣнивши ся въ чорное угля.

Саме тогди прибѣгають посѣпаки зъ двора питатися чи скоро молодимъ вернется панъ. Бѣдный ковалиско немőгъ инакше отповѣсти якъ кőлько махнувши рукою сказавъ:— уже по панови!...

На сю вѣсть, Що коваль зробивъ съ пана, тőльки купу попелу, молода панѣ стала зла мовъ скажена собака. Сей часъ велѣла скликати своихъ посѣпакъ и всѣхъ лаболизникőвъ и приказала имъ щобъ нетративши часу, скоро запровадили коваля пőдъ шибеницю и безъ жадной росправы по американьски повѣсили.

Слуги павши на кузню пőймали коваля,звязали му руки и скоро, скоро провадили на смерть. Розплакавъ ся коваль озернувшись на свою кузню и ставъ проклинати панőвъ тай ихъ дурни забаганки. Одно тőлько тѣшило его въ той чорной годинѣ же хоть одну чорну душу гнобителя бѣдныхъ спрятавъ зо свѣта.

Коли такъ бѣдного коваля ведуть на позорную смерть десь зőткись взявъ ся его челядникъ.

Де васъ такъ провадятъ дятьку спитавъ чортъ. - Хочутъ мене вѣшати и розповѣвъ цѣлу исторію. - Нуже дятку сказавъ чортъ, присягнѣте менѣ що уже небудете мене бити вашимъ молоткомъ по чолѣ и що дальше будете мати для моей особи такій пошановокъ якій оказувавъ вашъ покőйный отецъ а тогда и панъ воскресне и молодимъ стане. Коваль присягнувъ що такъ зробитъ. Тогда чортъ побѣгъ до кузнѣ и по хвилѣ вертавъ разомъ съ паномъ покрикуючи на слугőвъ:

Стőйте стőйте, невѣшайте коваля ото вашъ панъ живiй та молоденькій. Сей часъ пустили коваля, котрый отъ того часу уже николи неклювавъ чортови въ зубы и небчвъ молотомъ бо пригадавши собѣ : чеши дѣдька зъ рѣдка а колись уже близько пекла то го стрыкомъ зови.

Челядникъ щезъ и никто го бőльше невидѣвъ. Що до пана, то онъ съ своею женою щасливо собѣ жили потому и були жили до сего дня, слибъ були невмерли.

конець

Многи, пишутъ до насъ о „Свободу" и присилают грошѣ съ тою увагою щобъ газета не пропала и дальше виходила. Люде! не бőйтеся. „Свобода"завитае на часъ.

ХО[ЛЕРА]

Того року [...]ну[е] холера або [...]ваесь по руски чу[...], котри незазнали [...] страшного гостя, ма[...]тъ понятiя о той холе[...] тőй днесь всюда по га[зет]ахъ пишутъ. Яке лихо робитъ людямъ холера и щобъ люде знали якъ то Богъ нею карае, подаемо тутъ поезiю нашого безсмертного Шевченка, котрый змалювавъ того ворога рода человѣческого мовбы живого.

ЧУМА

Чума зъ лопатою ходила,
Та гробовища рыла, рыла,
Та трупомъ трупомъ начиняла,
И „со святыми" не спѣвала.
Чи городомъ, чи то селомъ
Мете собѣ якъ помеломъ.
Весна. Садочки зацвѣли,
Неначе полотномъ укрыти.
Росою божою умыти
Бѣлѣютъ. Весело землѣ:
Цвѣте, красуетъ ся цвѣтами,
Садами темними, лугами;
А люде бѣдни въ селѣ,
Неначе зляканi звiрята,
Позамикались у хатахъ.
Тай мрутъ. . . По вулицяхъ воли
Ревутъ голодни; на городѣ
Пасутъ ся конѣ: не виходитъ
Нѣхто загнать. нагодувать,
Неначе люде тiи сплять.
Заснули, добре, знать заснули —
Святу недѣленьку забули,
Бо дзвона вже давно не чують
Сумують комины безъ диму;
А за городами, за тыномъ
Могили чорни ростутъ:
Пőдъ хатами, по-мѣжъ садами,
Зашити въ шкуру и въ смолѣ,
Гробокопателѣ въ селѣ
Волочатъ трупы ланугами
За цацыну. . . и засыпають
Безъ домовины. Днѣ минають
Минають мѣсяцѣ. . . . село
На вѣкъ замовкло - онѣмѣло
И кропивою поросло.
Гробокопагелѣ ходили,
Та й тiи пőдъ хатами ляглы.
Нѣхто не зiишовъ въ ранцѣ зъ хати,
Щобъ ихъ сердешныхъ поховати, —
Пőдъ хатами и погнили.
Мовь оазисъ въ чистőмъ поли
Село зелеie.
Нѣхто въ него незаходить!
Тильки вѣтеръ вiе,
Та розноситъ жовте листя
По жовтому полю.
Довго оно зеленѣло —
Поки люде зъ поля
Пожарище не пустили
Та не запалили
Села того зе[...]
Згорѣло, зо[...]
Попелъ вѣ[теръ] розмахало,
И слѣду в[...]ло.
Оттаке - т[...]мъ горе
Чума выро[...]